

A KÁRTEVŐÉSZLELÉS ÉS A VÉDEKEZÉSEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSHOZATAL ILLATANYAGOS CSAPDÁKRA ALAPOZOTT LEGÚJABB LEHETŐSÉGEI SZÁNTÓFÖLDÖN

A következő oldalakon a legfrissebb információkat találhatja meg az Olvasó az illatanyagcsapdákkal és a fogások alapján való döntéshozatallal kapcsolatban. Ma már nemcsak a közismerten csapdázott molyfajokra, hanem más csoportok, például a bogarak számos kulcskárttevő fajára is létezik gyakorlati segítség a jobb határfokú, és nagyobb gazdasági hatékonyságú növényvédelem érdekében.

Nem célunk pontos védekezési küszöbértékeket meghatározni, hiszen az számos tényezőtől, így pl.: a permetezés összes hektárköltségén és természetű szándékain túl a termés majdnem – még nem ismert – eladási áráról is függ, ezért sok szempontból szubjektív. Sokkal inkább szeretnénk azt érzékeltetni, hogy az adott csapda mire képes, így milyen alkalmazási stratégia lehet optimális és milyen fogott egyedszámok között érdemes a beavatkozást megfontolni. Egy biztos – szemben a kisméretű molykárttevők rajzását jelző ragacsos csapdákkal, ahol csak annyi következtetést vonhatunk le biztonsággal, hogy 5-10 egyedese fogásoktól tömeges rajzás zajlik, a nagy fogókapacitású, itt tárgyalt csapdatípusok árnyaltabb, mennyiségi mérésekre is alkalmasak, ami akkor különösen jelentős, ha kisebb egyedszám a csapdázott kárttevő fajból még nem jelent gazdasági veszteséget.

Számos csapdázási technika gyakorlati megoldása fejlesztés alatt áll, például a drótféreg csapdázása. Ezekben az esetekben is adunk – a legjobb jelenlegi tudásunk szerinti – tájékoztatást, hogy legalább azt állapíthassuk meg, hogy melyek azok az egyedszámok, amelyek mellett még nem valószínű a gazdasági veszteség.

Mindenesetre az itt közölt javaslatok nem minősülnek közvetlen tanácsadásnak, hiszen az mindig az adott, részleteiben megvizsgálandó, konkrét helyzettől függ, és csak és kizárólag a növényvédelmi döntéshozó szakember egyéni felelőssége.

Minden esetben javaslatunkat a CSALOMON® márkájú csapdákon mértük be, és a legtöbb itt szereplő kártevőre csak ez a márka biztosít előrejelzési technológiát - lévén egyedülálló, saját fejlesztése Intézetünknek. Általában igaz a relatív felvételezési módszerekre, így a csapdázásra is, hogy az adott előrejelzési technológiára szabottan kell kitapasztalni a helyes használat trükkjeit. Az esetleges kérdésekre szívesen válaszolunk elérhetőségeinken keresztül.

DRÓTFÉRGEK KIS KÖLTSÉGŰ, KIS MUNKAIGÉNYŰ FELVÉTELEZÉSE

Legújabb ismereteink szerint az egész rajzási időszakban működtetett pattanóbogár csapdák fogása jó összefüggésben van a következő években várható drótféreg népességgel. Legalább két csapdát üzemeltessünk egy vizsgálni kívánt területen egy-egy csalétek típusal, egymástól minimum 30 m távolságra.

Elegendő lehet akár csak egyszer, a szezon végén megszámolni a pattanóbogarakat, ami ellen csak az szól, hogy jó néha „ránézni” a csapdára, hogy megvan-e még, illetve megszámolni a részfogásokat, nehogy a csapa-

Mezei pattanóbogarak
(*Agriotes ustulatus*)

dékos, fogásanyagot eláztató vagy éppen a rosszul rögzített csapdát elmozdító szeles időjárás tegye értékelhetetlenné az év végi fogás-eredményt.

Ha a fogások az egész év folyamán legfeljebb a 300-400 db egyed/év/csapda mennyiséget érik el, akkor a következő 1-2 évben nem várható a gazdasági küszöböt meghaladó kár, ezért nem szükséges a talajfertőtlenítés a mezei pattanóbogáron (*Agriotes ustulatus*) mért adatok alapján.

Yf kódjelű csapda, amely egyebek mellett kombinált *Agriotes obscurus* & *Agriotes lineatus* családokkal alkalmazható

Amennyiben ennél nagyobb éves fogásokat tapasztalunk csapdánként, akkor a következő évben a fiatal lárvák még mindig nem okoznának jelentős kárt, de érdekesebb a korábbi, az inszekticid hatóanyagokra érzékenyebb lárvastádiumban kezelni a területet, mint a már kárt okozó és ellenállóbb, fejlett drótférgek ellen.

Magyarország területének nagyobbik részén a leggyakoribb két fajra üzemeltetett csapdával megfelelő a drótférgek előrejelzése, amely kiegészíthető a többi faj csapdáival (szintén kereskedelmi forgalomban kaphatóak). Magyarországon a drótférgek okozta kár döntő többsége - az eddigi adataink szerint - elsősorban a mezei pattanóbogárnak (*Agriotes ustulatus*), másodsorban pedig a vetési pattanóbogárnak (*Agriotes lineatus*) tulajdonítható. Szórványosan a károkat a réti pattanóbogár (*Agriotes sputator*), a sziki pattanóbogár (*Agriotes rufipalpis*) és esetleg a sötét pattanóbogár (*Agriotes obscurus*) okozhatják. Más fajok nem bírnak gazdasági jelentőséggel. **Javasolt a felvételezéshez az új, kettős csalétkű – nőstényt is fogó A. ustulatus (VARb3) csapda mellett a kombinált A. obscurus & A. lineatus csapda (Yf), amely mindkét kártevőt hasonló érzékenységgel fogja.**

AZ ELSŐ ORMÁNYOSOK ÉS FÉNYBOGARAK MEGFOGÁSA REPCETÁBLÁK KÖZELÉBEN

Ha tavasszal legalább egy-két napos előnnyel szeretnénk tudomást szerezni a

KLP kódjelű csapda a repce ormányoskártevői (*Ceutorhynchus assimilis*, *C. quadridens*, *C. napi*) fogására

repce-fénybogár (*Meligethes* spp.) és a repce ormányoskártevőinek (*Ceutorhynchus assimilis*, *C. quadridens*, *C. napi*) megjelenéséről, a repcetáblánk szomszédságában levő, előző évi repcetábla – fénybogárnál esetleg a közel-

Repce-fénybogár fogás

ben levő, előző évi mustár tábla – szegélyében kell csapdáznunk. A felsorolt kártevők ugyanis, már az előző év nyarán – a fénybogarak legkésőbb szeptember elejéig – telelőre vonultak azon a területen vagy annak közelében, ahol kifejlődtek, illetve érési táplálkozást folytattak, nem is sejtve a gazdálkodó vetésváltással kapcsolatos terveit.

VARb3z kódjelű csapda a repce fénybogár (*Meligethes* spp.) fogására

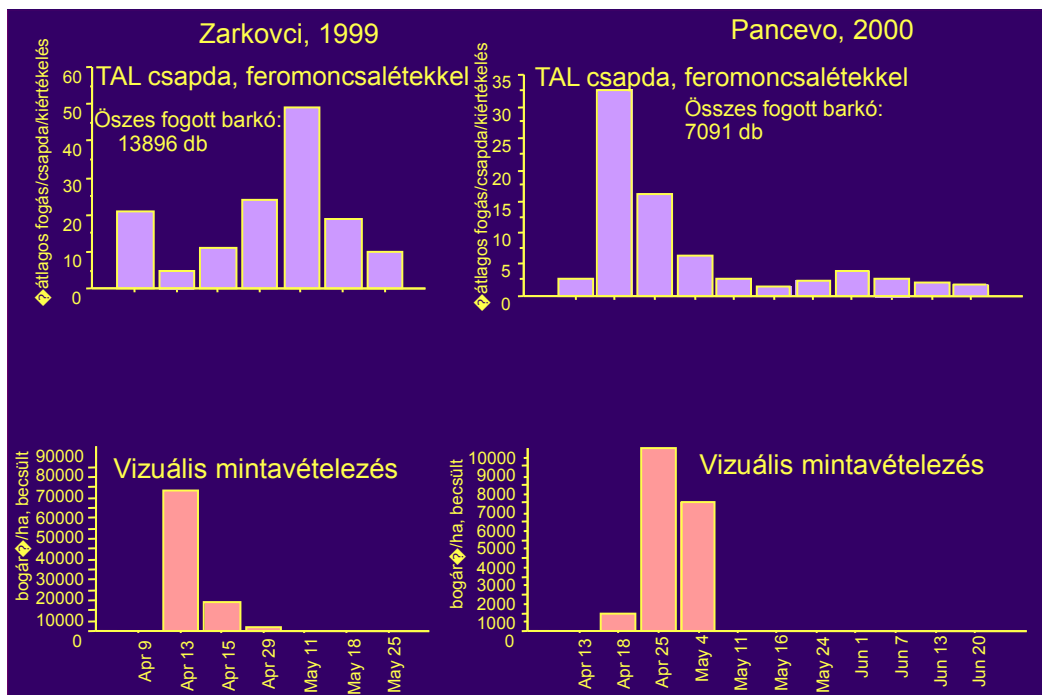
Ormányos fogás a KLP kódjelű csapdában

A módszer fő előnye nemcsak az időzítésben, hanem a fogott bogarak mennyiségében is megjelenik, ugyanis többszörös, akár tízszeres fogások tapasztalhatóak az előző évi repcetáblán, így feltűnőbb a fogás, megbízhatóbb az észlelés! A tömeges – 5-10 egyedes – fogások megjelenésével, amelyek vizuális vizsgálattal az aktuális évi repcében még csak nagy nehézséggel érzékelhetők, már érdemes közelebbről, élesebb szemmel követni az aktuális évi repcetábla egyedszámait, hogy optimálisan időzíthessük a rovarölő szeres védekezést.

A fénybogarakat más illatanyagok csalogatják, mint a repce ormányosait, így külön kétféle csapdapár (fénybogárhoz VARb3z, ormányosokhoz KLP+) üzemeltetése szükséges a két csoporthoz.

KUKORICA, ELSŐSORBAN NAGYÉRTÉKŰ VETŐMAG- ÉS CSEMEGEKUKORICA TERMESZTÉSE ESETÉN...

Azokon a területeken, ahol a gyapottok-bagolylepke (*Helicoverpa armigera*) néhány évente jelentős kárt okoz a kukoricában, (vagy más kultúrában), érdemes varsás feromoncsapdát üzemeltetni, az első, de különösen a második generáció rajzáskezdetének észlelésére. A védekezés elkésésével és a hernyók csőbe húzódásával lecsökken a hatásos védekezés esélye, ezért a tömeges rajzás kezdetével a megfelelő

*A lisztes répabarkó (*Bothynoderes punctiventris*) észlelése feromoncsapdák segítségével gyorsabb és megbízhatóbb, mint a terület vizuális ellenőrzésével*

tartamhatást biztosító inszekticiddel, esetleg biológiai módszerrel javasolt haladéktalanul védekezni a kelő kishernyők ellen.

VARL kódjelű csapda gyapottok-bagolylepke (*Helicoverpa armigera*) fogással

A LISZTES RÉPABARKÓ (*Bothynoderes punctiventris*) KORAI ÉSZLELÉSE

A cukorrépa elvetésétől érdemes az előző évi répatábla szegélyén vagy a répával bevetett terület előző évi répatábla irányába eső oldalán répabarkó csapdákat üzemeltetni az első betelepülő barkók észlelésére. Mivel nagy hatékonyságú aggregációs feromont tartalmazó csalétek működik a talajcsapdában, a csapda korábban fogja meg az első barkókat, mint ahogyan azokat szabad szemmel felfedezhetjük. Területegységenként (nagyobb, sokhektáros táblánként) két répabarkó csapda üzemeltetésével nagyobb biztonsággal jelezhető előre a csíranövényt illetve a kis lomblevelés répát fenyegető károsítás.

Dr. Imrei Zoltán, tudományos munkatárs
Dr. Tóth Miklós, az MTA levelező tagja
MTA ATK Növényvédelmi Intézet,
e-mail: csalomon@julia-nki.hu
tel.: 1/391-8637